سجاد صفری/ ایران

مراسم رونمایی از کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی»
نوشته حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعباس نبوی برگزار شد

ثبت خاطرات سیاسی و مدیریتی مرد انقلابی

فرهنگی

مراسم رونمایی از کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی» در بردارنده خاطرات سیاسی و مدیریتی حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعباس نبوی از تازه‌های نشر مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران در حالی برگزار شد که این جلسه نیز همچون دیگر محافل فرهنگی-سیاسی این روزها به صحبت درباره ضرورت آگاه‌سازی نسل جوان با جنگ روایت‌ها، حربه‌ای که چندی است استکبار برای مقابله با ایران اسلامی از آن بهره می‌برد، اختصاص یافت. در این کتاب، نبوی به عنوان یکی از افراد حاضر در وقایعی که در نهایت پیروزی انقلاب را سبب شد، به بازگویی خاطراتی پرداخته که خود در آن نقش‌آفرینی کرده یا به نوعی آنها را شاهد بوده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعباس نبوی : بخشی از آنچه سبب تألیف این کتاب شده را می‌توان در سؤالاتی جست‌وجو کرد که در دوره‌های مختلف و درباره مقاطع متعددی در باب تحولات انقلاب اسلامی مطرح شده و هنوز هم می‌شود. در همین رابطه گفت‌وگوهای متعددی با من شده که در خلال آنها گاهی درباره انقلاب فرهنگی پرسیده‌اند و گاهی نیز درباره تصرف لانه جاسوسی. به اصرار برخی دوستان این قبیل پرسش‌ها را به صورت گفت‌وگوهایی دنبال کردم که بیش از یکصد ساعت زمان صرف آن شد

مردی اثرگذار در فعالیت‌های قبل و بعد از پیروزی انقلاب

حجت الاسلام والمسلمین سیدعباس نبوی نه‌تنها پیش از انقلاب به عنوان یکی از دانشجویان جوان در روند شکل‌گیری این حرکت جمعی اثرگذار بوده بلکه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی هم دست از کار نکشیده و با قبول مسئولیت در منصب‌های مختلف برای حرکت نظام به سوی آرمان‌هایی که سبب برپایی‌اش شده، کوشیده است. از جمله عناوین وی طی سال‌ها می‌توان به معاونت فرهنگی و پژوهشی نهاد نمایندگی رهبری، عضویت در هیأت مؤسسه دفتر تحکیم وحدت و همچنین ریاست مؤسسه تمدن و توسعه اسلامی اشاره کرد. نبوی افزون بر کتاب «تکاپوی جوشش انقلاب» که به همت انتشارات «ایران»روانه کتاب‌فروشی‌ها شده، کتاب‌ها و مقاله‌های دیگری نیز نوشته که از جمله آنها می‌توان به «تحلیل جامعه‌شناختی سیره سیاسی امامان»، «فقه، زمان و نظام‌سازی»، «اسلام و دموکراسی»، «دموکراسی و حاکمیت اسلامی»، «متد تحقیق در فلسفه»، «مشروعیت سیاسی» و «جامعه دینی از منظر امام خمینی» اشاره کرد.

حجت الاسلام والمسلمین سیدعباس نبوی در ابتدای این مراسم رونمایی درباره نوشته تازه‌اش، کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی» می‌گوید: «بخشی از آنچه سبب تألیف این کتاب شده را می‌توان در سؤالاتی جست‌وجو کرد که در دوره‌های مختلف و درباره مقاطع متعددی در باب تحولات انقلاب اسلامی مطرح شده و هنوز هم می‌شود. در همین رابطه گفت‌وگوهای متعددی با من شده که در خلال آنها گاهی درباره انقلاب فرهنگی پرسیده‌اند و گاهی نیز درباره تصرف لانه جاسوسی. به اصرار برخی دوستان این قبیل پرسش‌ها را به صورت گفت‌وگوهایی دنبال کردم که بیش از یکصد ساعت زمان صرف آن شد. هرازچندی درباره مسائلی که به برخی از آنها اشاره کردم، تحلیل‌هایی می‌خوانم و می‌شنوم که سبب حیرت فردی همچون من می‌شود که در وقایع انقلاب حضور داشته و بخشی از آن را دیده‌ام!»

این نویسنده و فعال سیاسی در ادامه گفته‌های خود به ذکر خاطره‌ای از شهید مرتضی مطهری اشاره کرد، بر اساس این خاطره شهید مطهری به یک سخنرانی برای عده‌ای از دانشجویان در دانشگاهی دعوت می‌شود. آن زمان یکی از مباحث مورد توجه درباره ادبیات مارکسیستی و دعواهای طبقاتی بوده، به اصرار درباره این می‌پرسند که آن زمان تقابل میان کارگر و سرمایه‌دار چه شکلی داشته؟ شهید مطهری در پاسخ می‌گوید، نه، واقعاً نبود و جوانان تأکید می‌کنند، حتماً بوده و شما ندیدید!

نویسنده کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی» ادامه می‌دهد: «راجع به مباحثی همچون انقلاب فرهنگی گاهی مقاله‌هایی می‌نویسند اما سراغ افرادی که در آن واقعه حضور داشته‌اند، نمی‌روند. نتیجه‌اش هم ارائه تحلیل‌های عجیبی می‌شود که برای آدم عجیب است. متأسفانه موجب ارائه روایت‌هایی وارونه می‌شوند. کاستی‌هایی از این دست سبب شده که با پیگیری دوستان برخی از اتفاقات و وقایعی که در آنها حضور داشته‌ام را در قالب کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی» روایت کنم. در این کتاب هرآنچه رخ داده را به روایت شرکت خود در آنها گفته‌ام. کوشیده‌ام فقط ماجرای طی مسیری را پیش روی خوانندگان بگذارم که در آنها به نوعی شریک بوده‌ام چراکه روایتی اصولی است که راوی بخشی از آن باشد. این در حالی است که گاهی با خاطراتی از آن سال‌ها روبه‌رو می‌شوم که فقط هفتاد- هشتاد درصد آن صحیح است. به گمانم اگر خواهان بیان تاریخ واقعی باشیم، باید تحلیل از فعالیت‌هایی را بگوییم که حاصل دیده‌های خودمان است.»

نبوی با ارائه توضیحات بیشتری درباره کتاب تازه‌اش می‌گوید: «واقعیتی که در آن بوده‌ام را در این کتاب جزء به جزء گفته‌ام. برای اثبات حقانیت همه آنها هم دلایل متعددی دارم. آنطور که در عرصه تاریخ روال شده، وقتی می‌خواهند میزان مستند بودن گفته‌های راوی را بررسی کنند، به این می‌پردازند که خود راوی چقدر صادق است. من هم برای صحت آنچه در کتاب آمده دلایل مختلفی از جمله ارجاع دادن مطالبم به افراد و بزرگانی دارم که در آن وقایع شرکت داشته‌اند. هرچند که برخی بزرگان حضور خود در برخی اتفاقات را به دلایل سیاسی پس گرفتند. از جمله دوستی که به نام وی اشاره نمی‌کنم، به من گفت که با انقلاب فرهنگی مخالف بوده و... به او گفتم بله، شما ابتدا مخالف بودی اما بعداً همراه با تصمیم امام خمینی(ره) شدی و آن را پذیرفتی. درباره بخشی از موضع‌گیری‌های اینچنین عده‌ای از افراد در فضای مجازی مطالبی آمده است. از همین بابت من در جایگاه راوی تلاش کردم تا به بیانی ساده و روان مسیر تحولاتی که رخ داد را با همه ضعف‌هایی که هریک از ما داریم، پیش روی علاقه‌مندان بگذارم.»

نبوی: برای من چیزی مهم‌تر از طلبگی‌ام نبود

حجت‌الاسلام والمسلمین نبوی که تحصیلات حوزوی خود را نزد اساتیدی همچون حضرات آیات مرتضی مطهری و محمد فاضل لنکرانی سپری کرده است، در بخش دیگری از سخنرانی خود به ذکر خاطره‌ای از شهید چمران پرداخت و افزود: «اواسط دهه پنجاه بود که از شهید چمران برای سخنرانی در دانشکده فنی دعوت کردیم. یکی از دانشجویان حاضر از ایشان می‌پرسد، معروف است وقتی انقلابی تبدیل به نهاد و ساختار می‌شود، بعد از مدتی در درون خود متوقف می‌شود؛ شما چه راهکاری برای جلوگیری از این سرنوشت طراحی کرده‌اید؟ شهید چمران برای مدت قابل توجهی سکوت کرد. بعد گفت که جوابی به سؤال آن دانشجو ندارد اما به گمانش می‌توان با کارهایی از جمله حفظ شور انقلابی و بسیج عمومی از وقوع آن توقف جلوگیری کرد. از خاطره و گفته شهید چمران که بگذرم، خود من هرگز روحیه‌ام طوری نبود که قدم به ساختاری بگذارم و در آن گیر کنم. از زمان طلبگی‌ام نیز اینطور بودم و برای من هیچ چیزی مهم‌تر از طلبگی‌ام نبود. راستش هرگز چهره شهید چمران را وقتی با آن سؤال روبه‌رو شد، از یاد نبردم و این سؤال طی همه این سال‌ها دغدغه جدی‌ام بود و شاید بخشی از طرح تألیف کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی» در نتیجه آن حاصل شد.»

نبوی: من صادقانه نوشتم، راستی آزمایی‌اش با تاریخ

این نویسنده و فعال سیاسی در بخش دیگری از گفته‌های خود می‌گوید در دوران صفویه، گام‌های مؤثری برای میراث‌سازی تمدنی برداشتند و حوزه‌های آن زمان نیز تکان خوردند. او ادامه می‌دهد: «اما هم‌اینک که چهل و چهار سال از پیروزی انقلاب می‌گذرد کاری جدی در این زمینه نکرده‌ایم و در بحث فکری دچار نوعی سکون شده‌ایم. بخش‌هایی از خاطراتی را که مرتبط با حوزه‌ها هست و در کتاب آورده‌ام قدری تلطیف شده‌تر نوشته‌ام. امیدوارم اگر بعدها شرایط لازم فراهم شد بتوانم با وضوح بیشتری درباره‌شان بنویسم. متأسفانه دچار سرگردانی بین حوزه و دانشگاه شده‌ایم که نیازمند برطرف کردن آن هستیم. به عقیده من امروز به یک نوع تدوین و مسیرسازی جدید در معارف پایه دینی و انقلابی نیاز داریم؛ اقدامی که تحقق آن شاید حتی چهل سال زمان لازم داشته باشد. اگر زودتر دست به کار نشویم لطمه می‌خوریم. برای پرسش‌هایی از این دست که چرا بخش اجتماعی و اقتصادی‌مان به سوداگری کشیده شده! حتی برای جوانان سؤال شده که اینها با وجود ادعایی که داشتند چرا تا شروع کردند کار را رها کردند! «تکاپوی جوشش انقلابی» را می‌توان از زاویه‌های مختلف کتابی عبرت‌آموز نیز دانست. امیدوارم علاقه‌مندان و همچنین منتقدان کتاب را بخوانند و درباره‌اش بنویسند. آنچه در این کتاب آمده می‌توان نوعی خودانتقادی هم دانست. هرچند که شاید آن را بخوانند بگویند فلانی تو اگر می‌خواستی خودزنی کنی چرا پای باقی را هم وسط کشیدی! اما مسأله اصلی اینجاست که من فقط دنبال بیان حقیقت بودم و بخشی از آنچه را که خود در آن حضور داشتم صادقانه نوشتم. اثبات آن را هم می‌گذارم به عهده تاریخ و همچنین گذشت زمان. تاریخ به من و شما تعلق ندارد. تاریخ متعلق به خداست و هریک از ما به شکل محدودی قادر هستیم با آن همراه شده و حتی بر آن اثر بگذاریم.»

خرمشاد: مراقب عواقب جنگ روایت‌ها باشیم

محمد باقر خرمشاد، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی یکی دیگر از حاضران در این مراسم رونمایی بود؛ او با اشاره مختصری به سال‌ها آشنایی‌اش با حجت‌الاسلام والمسلمین نبوی و همچنین ذکر برخی فعالیت‌های نویسنده کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی» می‌گوید: «در این کتاب خاطرات مردی را می‌خوانیم که از سال‌های نوجوانی وارد فعالیت سیاسی می‌شود. نبوی از جمله استعدادهای دانشکده فنی بود که نقش مهمی در انجمن اسلامی هم ایفا کرد. او بعدها به یکی از محورهای اصلی شکل‌گیری تشکل‌های اثرگذار در تاریخ انقلاب اسلامی کشورمان نیز تبدیل شد. حجت‌الاسلام والمسلمین نبوی با وجود تحصیل در دانشکده به سمت حوزه تغییر مسیر داد و در آن زمینه نیز راه خود را تا طی مدارج بالای دینی پیمود. نبوی همان‌قدر که در فعالیت‌های سیاسی و دانشگاه‌ها حضور داشت به عنوان یک مجاهد در جنگ تحمیلی هم شرکت کرد. به گمانم مردی همچون او را به پشتوانه فعالیت‌ها و خدمات بی‌شماری که داشته می‌توان به عنوان یک الگو و فردی بسیار مهم برای هم‌نسلان من دانست.»

این استاد دانشگاه با اشاره به مباحثی که در کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی» آمده، ادامه می‌دهد: «این کتاب دربردارنده مباحث مهمی از جمله انقلاب فرهنگی است؛ نکاتی که در آن مطرح شده شاید برای من تازگی نداشته باشد، اما معتقدم که نکات بسیار مهمی در آن آمده است. بگذارید به چند نکته در باب اهمیت این کتاب اشاره کنم از جمله اینکه ما در عصر حاضر با جنگ روایت‌ها روبه‌رو هستیم. افرادی همچون ما گاهی با روایت‌هایی از وقایع انقلاب روبه‌رو می‌شویم که با تجربه زیسته خودمان از انقلاب هیچ شباهتی ندارد. تألیف کتاب‌هایی از این دست در مواجهه‌مان با جوانانی که سال‌های انقلاب را ندیده‌اند و به واسطه روایت‌های اشتباه با سؤالات بسیاری روبه‌رو هستند اهمیت بسیاری پیدا می‌کند. گاهی برخی از روایت‌های اشتباه و جعلی آنقدر اثر مخربی دارند که نمی‌توان در برابر نتایج حاصل از آنها بی‌تفاوت ماند.»

این عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی می‌گوید: «در جنگ روایت‌ها، انتشار آثاری که مبتنی بر روایت‌های صادقانه باشد نقش مهمی ایفا می‌کند. با این حال معتقدم همان‌طور که دوره مشروطه با آن همه روایت‌های ضد و نقیضی که درباره‌اش گفته می‌شد حالا گذشته و به تاریخ پیوسته، امروز با همه ماجراهای آن از جمله همین بحث جنگ روایت‌ها و تلاش برخی برای وارونه جلوه دادن وقایع نیز می‌گذرد. همان‌طور که آقای نبوی هم گفتند، تاریخ به کسی جز خدا تعلق ندارد. ما هر چه که بنویسیم، چه درست و چه نادرست در نهایت مورد قضاوت آیندگان قرار می‌گیرد. امیدوارم خاطراتی از این دست مکتوب شوند تا امروزمان به‌درستی در تاریخ ثبت شود. اما بگذارید اشاره دوباره‌ای به مضمون کتاب داشته باشم، همان‌طور که در نوشته تازه آقای نبوی هم آمده، جنبش‌های دانشجویی نقش مهمی در شکل‌گیری وقایع قبل و بعد از انقلاب ایفا کرده‌اند. کاری به بحث کم و کیف آنها ندارم، اما اینها به جای احزاب کار سیاسی کردند و هم در دوره‌های انتخاباتی رقابت کردند و در کادرسازی‌ها هم حضور داشتند.»

خرمشاد با تأکید بر اینکه حجت‌الاسلام و المسلمین نبوی در تألیف کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی» مصادیق متعددی درباره اهمیت جنبش‌های دانشجویی آورده، ادامه می‌دهد: «نویسنده در این کتاب مطالبی خواندنی هم درباره بحث تحکیم وحدت و از سویی انقلاب فرهنگی آورده است. او به عنوان فردی که دستی بر آتش داشته، فراز و فرودهایی از انقلاب فرهنگی و روندی که با وجود موافقان و مخالفانش طی کرده، آورده است. کتاب‌هایی از این جنس می‌توانند مبنایی برای انجام تحقیقات کاربردی برای بهبود وضعیت شوند. وقایع مختلف را می‌توان در آینه خاطرات افرادی که در آنها حضور داشته‌اند، خواند. به کمک این کتاب‌ها حتی می‌توان به برطرف کردن برخی نقاط احتمالی مبهم کمک کرد تا نسل جدیدی که انقلاب را ندیده و لمس نکرده آن را بفهمند و از سرگیجه‌ای که درباره‌اش دچار شده‌اند، خارج شوند. امیدوارم با همراهی روزنامه ایران گفت‌وگویی با آقای نبوی درباره برخی پرسش‌های نسل امروز صورت بگیرد، گفته‌های راویانی که وقایع مرتبط با انقلاب را لمس کرده و در آن حضور داشته‌اند نقش مؤثری بر جوانان می‌گذارد.»

شهبازی: مطالعه این کتاب را به جوانانی که از آینده ناامید شده‌اند، توصیه می‌کنم

صادق شهبازی، نویسنده و پژوهشگر آخرین سخنران این مراسم رونمایی بود، او ضمن ابراز خوشحالی از انتشار این کتاب می‌گوید: «از سال‌ها قبل به آقای نبوی اصرار می‌کردیم که خاطرات سال‌های انقلاب را بنویسد. اما ایشان به دلایلی از جمله آنکه علاقه‌ای به مطرح شدن ندارند، قبول نمی‌کردند. شخصیت ایشان از وجوه مختلفی برای نسل من که دوره دانشجویی‌مان را در دهه هشتاد سپری کرده‌ایم اهمیت داشته و دارد. به‌ویژه که تجربه‌های آقای نبوی را می‌توان از چند زاویه بررسی کرد، هم از نگاه فردی بااستعداد که دانشجوی دانشکده فنی بوده و هم از نگاه فردی که وارد حوزه می‌شود و در آن به تحصیل می‌پردازد. به گمانم همان‌طور که عباس شیبانی را پدر حرکت‌های دانشجویی می‌دانند؛ آقای نبوی را هم می‌توان به طریقی پدر این جنبش‌ها بعد از انقلاب دانست. این کتاب به لحاظ آنکه چطور می‌شود یک جوان به صحنه آمده و کارهایی رقم بزند که بخشی از تاریخ‌مان را شکل داده، بسیار خواندنی می‌دانم. بویژه که حجت‌الاسلام و المسلمین نبوی برخوردار از ویژگی شخصیتی خاصی هستند که به ایشان جایگاه ممتازی می‌بخشد. به گمانم یک بخش کمتر دیده شده شخصیت ایشان را می‌توان در همراهی‌اش با جوانان و همه آنهایی دانست که برای مشورت گرفتن نزدش می‌رفتند. جالب است که در این زمینه از هیچ کمکی هم کم نمی‌گذاشت. حتی کاری نداشت که بحث کدام فرد یا جناح سیاسی مطرح است، هر آنچه را که درست بود، می‌گفت.»

وی با توصیه مطالعه کتاب «تکاپوی جوشش انقلابی» به جوانان اضافه می‌کند: «بیش از همه مطالعه این کتاب را به نسل جوان توصیه می‌کنم، به همه نوجوانان و جوانانی که ناامید شده و گمان می‌کنند دیگر نمی‌توان کاری کرد. اینها وقتی کتاب را بخوانند، می‌فهمند که حجت‌الاسلام و المسلمین نبوی در شرایطی برای بهبود وضعیت وارد عرصه شد که شرایط به‌مراتب سخت‌تر از امروز بود. خوب است که جوانان نسل چهارمی انقلاب این نوشته آقای نبوی را بخوانند تا بدانند می‌توان همچون او که همواره به افق‌های بالاتر توجه داشت و به کم راضی نمی‌شد، دست به کار شد. اغراق نیست اگر بگوییم حجت‌الاسلام و المسلمین نبوی را می‌توان نمادی برای آزادگی دانست، مردی آرمان‌گرا که با انقلاب همراه شد و هرگز کنار نکشید. وجود ایشان را از هر دریچه‌ای که ببینید پربرکت است، امیدوارم دست از نوشتن نکشند تا تجربه‌های بزرگانی همچون ایشان به سرمایه‌ای برای گام دوم انقلاب و مدیران بعدی تبدیل شود.

صادق شهبازی: «بیش از همه مطالعه این کتاب را به نسل جوان توصیه می‌کنم، به همه نوجوانان و جوانانی که ناامید شده و گمان می‌کنند دیگر نمی‌توان کاری کرد. اینها وقتی کتاب را بخوانند، می‌فهمند که حجت‌الاسلام والمسلمین نبوی در شرایطی برای بهبود وضعیت وارد عرصه شد که شرایط به‌مراتب سخت‌تر از امروز بود. خوب است که جوانان نسل چهارمی انقلاب این نوشته آقای نبوی را بخوانند تا بدانند می‌توان همچون او که همواره به افق‌های بالاتر توجه داشت و به کم راضی نمی‌شد، دست به کار شد

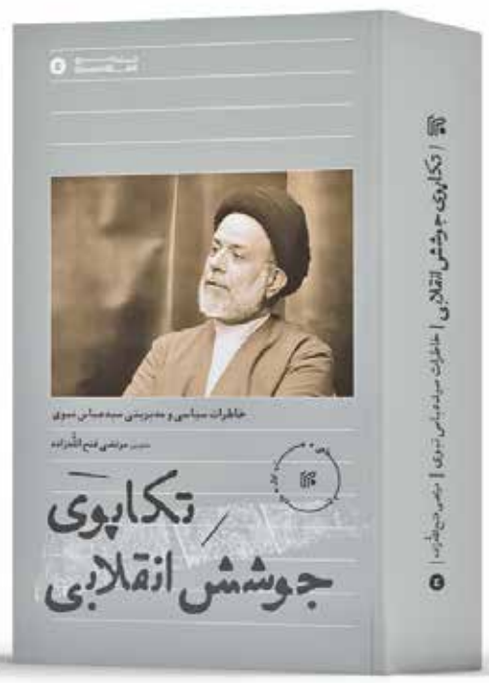

برش

محمد باقر خرمشاد، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی می‌گوید: «در جنگ روایت‌ها، انتشار آثاری که مبتنی بر روایت‌های صادقانه باشد نقش مهمی ایفا می‌کند. با این حال معتقدم همان‌طور که دوره مشروطه با آن همه روایت‌های ضد و نقیضی که درباره‌اش گفته می‌شد حالا گذشته و به تاریخ پیوسته، امروز با همه ماجراهای آن از جمله همین بحث جنگ روایت‌ها و تلاش برخی برای روانه جلوه دادن وقایع نیز می‌گذرد.
همان‌طور که آقای نبوی هم گفتند، تاریخ به کسی جز خدا تعلق ندارد. ما هر چه که بنویسیم، چه درست و چه نادرست در نهایت مورد قضاوت آیندگان قرار می‌گیرد. امیدوارم خاطراتی از این دست مکتوب شوند تا امروزمان به‌درستی در تاریخ ثبت شود. اما بگذارید اشاره دوباره‌ای به مضمون کتاب داشته باشم، همان‌طور که در نوشته تازه آقای نبوی هم آمده، جنبش‌های دانشجویی نقش مهمی در شکل‌گیری وقایع قبل و بعد از انقلاب ایفا کرده‌اند. کاری به بحث کم و کیف آنها ندارم، اما اینها هم به جای احزاب کار سیاسی کردند و هم در دوره‌های انتخاباتی رقابت کردند و در کادرسازی‌ها هم حضور داشتند.»